

Til
- Folketingets Uddannelsesudvalg
- Vejledningskontoret, Undervisningsministeriet

19.februar 2009

Udtalelse fra
Studievejlederforeningen for Gymnasiet og HF
Handelsskolernes Forening af Studievejledere
Foreningen af Uddannelses- og erhvervsvejledere på Tekniske skoler (FUETS)

Vedr Rambøll Managements analyse af uddannelses- og erhvervsvejledningen i uddannelsessektoren

- Rambølls analyse er gennemført i perioden maj til august 2008, altså **før** den ny vejledningslov trådte i kraft, og offentliggjort i december 2008. Vejledningens **kvalitet** er ikke analyseret, da analysen er koncentreret om kvantitet.
- Rambøll ønsker en skarpere og mere operationel opdeling mellem overgangsvejledning og den gennemførelsesvejledning, som pågår på uddannelsesstederne. Dette kan ikke lade sig gøre, hvis vi skal fremme mønsterbrud.
- Rambøll ønsker at elever i videst mulig udstrækning skal vejledes via sms og mail. Rambøll formoder åbenbart at digital kommunikation ikke kræver ressourcer!
- Rambøll foreslår, at skoler, der vejleder et lavere antal elever pr. årsværk end medianinstitutionen skal op på medianinstitutionens niveau, og tilsvarende at andre skoler skal tilpasse sig median-tallet nedefter. Rambøll lader her som om de er uvidende om, at der er store forskelle på skolers beliggenhed og antal af ressourcekrævende elever.

I det følgende vil vi uddybe disse problemstillinger:

Det undersøges **før** den nye vejledningslov trådte i kraft 1. august 2008 i hvor høj grad, man i vejledningen har planlagt **fremover** at forøge indsatsen overfor unge med udvidet vejledningsbehov.

Målgrupperne

Analysens vigtigste anbefaling lyder på, at der ønskes en *klar definition af de målgrupper som vejledningsindsatsen skal koncentreres om. Herunder ønskes en skarpere og mere operationel opdeling mellem overgangsvejledning og den gennemførelsesvejledning, som pågår på uddannelsesstederne.*

Denne anbefaling er kernen i det problematiske ved hele analysen. Der er netop ikke som udgangspunkt defineret klare præmisser for analysen, idet der ikke fandtes eller knap nok endnu findes en fælles klar definition af hvem, der er i målgruppen, hvilket analysen da også ender med at konkludere!

De efterfølgende to anbefalinger er i tråd med den første og udtryk for samme grundlæggende svaghed. Der anbefales en *præcisering af de vejledningsredskaber, som bringes i anvendelse over for unge hhv. med og uden behov for en særlig vejledningsindsats, herunder af visitation til særlig vejledning.*

Og der anbefales *størst mulig grad af differentiering af indsatsen baseret på alder, sociale baggrunde, uddannelsesmæssige udfordringer mv.*

Hvem kan på forhånd, uden at have målbare størrelser og i en overgangsfase (april-august 2008), vurdere hvor mange børn og unge i aldersgruppen 12-18 år der *uden en særlig vejledningsindsats har eller vil få vanskeligheder ved at vælge, påbegynde eller gennemføre en uddannelse eller vælge et erhverv?*

Hvem kan, endda før en lov træder i kraft, vurdere hvor mange unge der har eller vil få et udvidet behov for vejledning *pga. faglige, personlige og/eller sociale forhold, fysiske eller psykiske funktionsned sættelser?*

Vejledning udenfor målgruppen

I analysen går man ud fra at flertallet af unge kan klare sig med kollektiv vejledning eller vejledning pr sms eller mail

Men hvis man ønsker flere mønsterbrydere, er det helt afgørende, at der også er tid nok til individuel vejledning af øvrigt fagligt stærke unge, der ikke er så privilegerede at have den nødvendige støtte og opbakning hjemmefra.

Fjerner man adgangen til individuel og personlige vejledning for denne gruppe kan det betyde, at færre unge fra de ikke-boglige hjem får en gymnasial uddannelse og dermed heller ikke søger ind på og derfor heller ikke gennemfører en videregående uddannelse. Især hos unge med flerkulturel baggrund ligger der et stort uudnyttet uddannelsespotential, ligesom der gjorde i den danske arbejderklasse og landbefolkningen i 1950'erne og 1960'erne.

Det er fuldt ud så vigtigt for samfundet at uddanne lærere, pædagoger og sygeplejersker, som at vi får flere unge til at gennemføre en erhvervsuddannelse. Derfor bør man også i fremtiden sikre kvalificeret vejledning til den store midtergruppe af unge som har potentialet og evnerne, men ikke har den naturlige motivation eller familie-reference til at gennemføre de mellemlange videregående uddannelser, der er så hårdt brug for.

UBV-eleverne på ungdomsuddannelserne

Vi har altid brugt størstedelen af vores tid på unge der nu i vejledningsloven kaldes ”unge, der på grund af faglige, personlige og/eller sociale forhold, fysiske eller psykiske funktionsned sættelser har et udvidet behov for vejledning”.

Et voksende antal af vore fagligt dygtige elever får psykiske problemer. Disse elever kræver vores tid i stigende grad.

Vi har samtaler med alle elever, hvor vi bl.a. arbejder videre med uddannelsesplanerne fra folkeskolen. En væsentlig del af UBV-eleverne er mønsterbrydere. De har ikke nødvendigvis store faglige eller sociale problemer, men de har stort behov for studievejledning. Disse elever kan ikke tilfredsstillende få besvaret deres spørgsmål ved ” *kollektive informationsarrangementer, informationer på internettet, et SMS-svar eller en web-chat.* ”

Økonomien

Analysens datagrundlag kan i vores øjne slet ikke anvendes som valid dokumentation for de meget store ”omprioriterings-potentialer” som er anslået i analysen. Analysens gennemgående præmis for omprioritering af ressourcerne er både uklar og tvivlsom, og er heller intet steds funderet i nærmere overvejelser over vejledningsfaglige og metodiske overvejelser.

Samlet anslår Rambøll, at der alene på gennemførelsesvejledningen – for alle uddannelsesinstitutioner - kan spares 30 procent på lønudgifterne, svarende til 360 årsværk og 169 mio. kr. i lønudgifter. Regnestykket forudsætter at der inden for alle uddannelses typer anvendes samme ressourceforbrug pr. elev svarende til minimum medianinstitutionen. Det vil sige, at skoler, der vejleder et lavere antal elever pr. årsværk end medianinstitutionen skal op på medianinstitutionens niveau, og tilsvarende at andre skoler skal tilpasse sig median-tallet nedefter

Men forslaget om at alle uddannelsesinstitutioner hæver eller sænker sig til **medianinstitutionens** ressourceforbrug udtrykt i elever pr. vejlederårsværk, er ikke funderet i overvejelser over fx socioøkonomiske forhold, og overhovedet ikke i vejledningsfaglige forhold. Men forskelle i ressourceforbruget kan f. eks være begrundet i, at der i forskellige geografiske områder af landet er en større andel af elever, som har brug for – og lægger beslag på – en relativt større andel af vejledningsressourcer. Det vil således være vanskeligt eller umuligt for disse institutioner at foretage effektiviseringer, der matcher medianinstitutionen. Og det vil også i et makroperspektiv være uønskeligt.

Rambøll burde i stedet have taget fat på **kvaliteten** i vejledningen og spurgt eleverne, om de bliver vejledt tilstrækkeligt og rettidigt. Det ville være langt vigtigere i forhold til **om** vejledningsopgaven er blevet løftet, i stedet for tal over hvem der hvorhenne har talt med hvem hvor ofte om hvad, og et gæt på, hvad det mon har kostet.

Den unge kan udmærket være god til sine fag men dårlig til at træffe valg. At de unge også benytter familie og venner som nære kilder til information og ”gode” råd er ikke pr definition udtryk for en tilfredsstillende situation i forhold til et godt gennemtænkt uddannelses- eller erhvervsvalg. Herudover sidestiller analysen meget langt hen information med vejledning, og siger dermed, at de selv kan finde information, derfor eller derefter ikke har behov for vejledning.

Vi har i det ovenstående peget på en række kritiske punkter i analysen, i forhold til de ressourcer der er i spil, og i forhold til grænsedragning mellem de forskellige vejledningsordninger, og til målgruppedefinitionen

Vi anbefaler i stedet Folketingets Uddannelsesudvalg og Undervisningsministeriets Vejledningskontor

- **At der skabes enighed om en national definition af vejledningen og af vejledningens formål. Der kan man med fordel få inspiration i EU's deklARATION for livslang vejledning. Man kan ligeledes finde kriterier for god vejledning i FUEs etiske principper for vejledning**
- **At samarbejde mellem vejledningsordningerne præciseres yderligere gennem etablering af minimumskrav og formidling af god praksis**
- **At man giver vejlederne arbejdsro til at implementere de vejledningsopgaver der ligger i forlængelse af Globaliseringsoplægget, Velfærdsforliget, uddannelsesreformerne og naturligvis Vejledningsreformen**

Vores tre vejledningsfaglige foreninger deltager også fremover gerne i arbejdsgrupper om det arbejde der måtte være påkrævet som følge af vores anbefalinger, eller som følger af de kommende politiske beslutninger og processer

Med venlig hilsen
Studievejlederforeningen for Gymnasiet og HF
Formand Lisa Bendsen (eb@nghf.dk)

Handelsskolernes Forening af Studievejledere
Talskvinde Janne Mikkonen (jmi@brock.dk)

Foreningen af Uddannelses- og erhvervsvejledere på Tekniske skoler (FUETS)
Formand Benny Wielandt (bw@tec.dk)